

ΣΕΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

gina zaza

«Πατέρα στο σπίτι» του Αλ. Παπαδιαμάντη

- **Ταυτότητα σεναρίου**

- Τίτλος σεναρίου : «Πατέρα στο σπίτι»
- Δημιουργός σεναρίου : Τζίνα Ζαζά
- Γνωστικό αντικείμενο : Νεοελληνική Λογοτεχνία
- Τάξη στην οποία απευθύνεται : Β΄ Λυκείου
- **Χρονική διάρκεια : 4 ώρες**
- Το σενάριο αποτελεί **διδασκτική πρόταση** και δεν έχει δοκιμαστεί στην τάξη
- Προαπαιτούμενες γνώσεις μαθητών

α) ικανοποιητική γνώση των μαθητών στη χρήση των ΤΠΕ : ικανότητα πλοήγησης, επιλογή κατάλληλου υλικού και αξιολόγηση ιστοσελίδων, χρήση των εργαλείων του office για τη δημιουργία ψηφιακού κειμένου (κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης), γνώση διαφόρων εφαρμογών (χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, γνώση εφαρμογών σχολικού ιστολογίου ή wikis)

β) εξοικείωση με τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο εργασίας

- **Στόχοι**

Με το παρόν διδασκτικό σενάριο επιδιώκεται για τους μαθητές και τις μαθήτριες να επιτευχθούν οι κάτωθι στόχοι :

Γνωστικοί

- να αποτελέσει η τάξη μια κοινότητα αναγνωστών με την αποδοχή του «άλλου» και των απόψεών του στις διάφορες ερμηνευτικές προσεγγίσεις (προώθηση φιλιαναγνωσίας)
- να προσπαθήσουν αναβιώσουν τις εμπειρίες των προσώπων του κειμένου και να προσπαθήσουν να ιδιοποιηθούν τα πάθη των ηρώων (ενσυναίσθηση)
- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της γλώσσας και του γλωσσικού ιδιώματος του δημιουργού
- να κατανοήσουν τους αφηγηματικούς τρόπους, τη θέση του αφηγητή, την οπτική γωνία
- να αναγνωρίσουν το ρεαλισμό, τον κοινωνικό προβληματισμό και το αυτοβιογραφικό στοιχείο στο έργο του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

παιδαγωγικοί

- να εργαστούν σε ομάδες και να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας με τους συμμαθητές τους
- να αποδέχονται τις απόψεις και ερμηνείες των συμμαθητών τους και να μην απορρίπτουν κάποιες με την ιδέα ότι είναι υποδεέστερες
- να ασκηθούν στην διερεύνηση – ανακάλυψη της γνώσης

ψηφιακοί

- να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο και να επιλέξουν το κατάλληλο υλικό που απαιτείται για τις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας
- να έρθουν σε επαφή με διάφορες ιστοσελίδες
- να χρησιμοποιήσουν τον κειμενογράφο (MS Word), ποικίλα λογισμικά για δημιουργία video, χρονογραμμής κλπ.
- να παράγουν πολυτροπικά κείμενα
- να χρησιμοποιήσουν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, για να στείλουν τα παραγόμενα ψηφιακά κείμενα στον εκπαιδευτικό – διαχειριστή του εκπαιδευτικού ιστολογίου ή εναλλακτικά να δημοσιεύσουν τα κείμενά τους σε λογοτεχνικό wikis της τάξης τους

• Συσχετισμός με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΣΣ

- Η παρούσα διδακτική πρόταση εναρμονίζεται πλήρως με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και το ΔΕΠΣΣ
- Το σενάριο είναι μαθητοκεντρικό και προάγει την διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση, δηλαδή ο μαθητής είναι ενεργό μανθάνον υποκείμενο

• Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

- σχολικό εργαστήριο πληροφορικής
- σύνδεση στο διαδίκτυο
- λειτουργία εκπαιδευτικού ιστολογίου (blog) από τον εκπαιδευτικό

- **Οργάνωση τάξης**

Εφόσον το παρόν διδακτικό σενάριο αποτελεί πρόταση και δεν έχει εφαρμοστεί στην τάξη, καλό είναι, ο εκπαιδευτικός να χωρίσει την τάξη σε ομάδες των 3 – 4 μαθητών. Κάθε ομάδα πρέπει να έχει έναν μαθητή που χειρίζεται καλά τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Τέλος, ένας μαθητής πρέπει να οριστεί εκπρόσωπος της ομάδας, προκειμένου να παρουσιάσει στην ολομέλεια το τελικό προϊόν. Υποθέτουμε ότι η τάξη αποτελείται από 20 μαθητές, επομένως χωρίζουμε 5 ομάδες.

- **Θεωρητικό πλαίσιο**

Το διδακτικό σενάριο στηρίζεται

- στις αρχές της διερευνητικής – ανακαλυπτικής μάθησης.
- στη μέθοδο του **scaffolding** (σκαλωσιά) με υποβοηθούμενες ερωτήσεις και υποστήριξη των μαθητών με εικόνες, παράλληλα κείμενα και γενικότερα οποιοδήποτε υλικό τους διευκολύνει στην κατανόηση του ποιήματος.
- στη διδακτική αρχή της φθίνουσας καθοδήγησης (**fading scaffolding**)
- στον εποικοδομητισμό
- στο μεθοδολογικό πλουραλισμό (ποικιλία μεθόδων διδασκαλίας π.χ. ομαδοσυνεργατική μέθοδος, ερωτήσεις, διάλογος, αξιοποίηση των ΤΠΕ).

- **Σύντομη περιγραφή σεναρίου**

Α΄ φάση : πριν την ανάγνωση - αφόρμηση

- προβολή video από το youtube
 - α) ταινία κινουμένων σχεδίων «Πατέρας και κόρη»
 - β) τραγούδι «Ο πατέρας» του Παντελή Θαλασσινού
- συζήτηση

Β΄ φάση : ανάγνωση

- ανάγνωση του κειμένου

- συζήτηση για τυχόν απορίες των μαθητών
- δραστηριότητες φύλλων εργασίας

Γ' φάση : μετά την ανάγνωση

- παραγωγή ψηφιακών κειμένων από τους μαθητές
- Δ' φάση : ανακοίνωση των εργασιών στην ολομέλεια

Φύλλα εργασίας

Α΄ φάση (όλες οι ομάδες) – 1 ώρα

Περιηγηθείτε στις παρακάτω διευθύνσεις και παρακολουθήστε τα ακόλουθα video

<https://www.youtube.com/watch?v=jM-0-XtgRuU>

<https://www.youtube.com/watch?v=wmNLcben7n4>

Απαντήστε στις ερωτήσεις

- Πώς περιγράφεται ο πατέρας στο τραγούδι του Παντελή Θαλασσινού;
- Ποια είναι τα συναισθήματα της κόρης για τον πατέρα της στην ταινία κινουμένων σχεδίων;
- Με τη «φωνή» της κόρης αφηγηθείτε τη ζωή της με τον πατέρα (πρωτοπρόσωπη αφήγηση).

Β' φάση (όλες οι ομάδες) – 3 ώρες

- Ακούστε το κείμενο από τον Κώστα Τσόκλη στην παρακάτω διεύθυνση
<https://www.youtube.com/watch?v=ZiOkcNogDzU>
- Να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές με τα videos της Α' φάσης (τραγούδι Π. Θαλασσινού, ταινία κινουμένων σχεδίων).

ομάδα 1

- Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα

τόπος	
χρόνος	
ήρωες	
ενότητες	

- Ποιους αφηγηματικούς τρόπους χρησιμοποιεί ο συγγραφέας; Συμπληρώστε τον πίνακα και δώστε ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση που θα βρείτε στο κείμενο.

αφηγηματικοί τρόποι	παραδείγματα
μονόλογος	
διάλογος	
αφήγηση - εγκιβωτισμός	
σκέψεις προσώπων	
περιγραφή	

- Σε ποια σημεία του διηγήματος υπάρχουν χρονικές μετατοπίσεις;

ομάδα 2

- Το κείμενο ανήκει στα «Αθηναϊκά διηγήματα» του Παπαδιαμάντη που εκφράζουν εμφανώς τον κοινωνικό του προβληματισμό. Πώς διακρίνεται το στοιχείο αυτό στο συγκεκριμένο διήγημα;
- Ποια στοιχεία της Αθηναϊκής κοινωνίας διακρίνετε στο διήγημα;
- Να εντοπίσετε στο κείμενο στοιχεία της ζωής των λαϊκών στρωμάτων εκείνης της εποχής.

ομάδα 3

- Να εντοπίσετε στοιχεία ρεαλισμού στο διήγημα (μελετήστε τα κείμενα για το ρεαλισμό στην ακόλουθη ιστοσελίδα http://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/literature_history/search.html?details=88)
- Το κοινωνικό πλαίσιο και η όλη σκηνογραφία αποτελούν απόδειξη της νατουραλιστικής τεχνοτροπίας του Παπαδιαμάντη. Μπορείτε να τεκμηριώσετε αυτή τη θέση με στοιχεία του διηγήματος; (για την απάντησή σας να λάβετε υπόψη τα αποσπάσματα για τον νατουραλισμό από την ιστοσελίδα http://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/literature_history/search.html?details=87)

(για το **ρεαλισμό και νατουραλισμό** δείτε και τις σελίδες της εισαγωγής του σχολικού εγχειριδίου <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSB106/544/3561,14816/>)

ομάδα 4

- Να σκιαγραφήσετε τον πατέρα.
- Να χαρακτηρίσετε τη Γιαννούλα.
- Πώς αποδίδεται στο διήγημα η εγκατάλειψη του παιδιού και η στερημένη ζωή του;

ομάδα 5

- Να εντοπίσετε τις ενότητες του κειμένου και να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία.
- Να εντοπίσετε τα σχήματα λόγου του διηγήματος.
- Να αναφερθείτε στη γλώσσα του κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη το βιογραφικό του σημείωμα στο σχολικό εγχειρίδιο : διαβάστε το στο σύνδεσμο <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSB106/544/3561,14823/>

Ανακοίνωση στην ολομέλεια

Εργασίες για σπίτι : Να επιλέξετε μία εργασία από τις παρακάτω

Παράλληλα κείμενα

Αλ. Παπαδιαμάντη «Η Γλυκοφιλούσα», (απόσπασμα)

«Και οι στέφανοι των ανδρογύνων ήσαν αφελή αποθέματα και μνημόсуνα ατυχών συνοικεσίων, γενόμενα υπό της μητρός, ήτις επέζησεν έρημη και άχαρη, εις ανάμνησιν θυγατρός, ήτις απέθανεν ίσως λεχώ, ευθύς μετά τον πρώτον τοκετόν· αφιερώματα και ταύτα εις την προστάτιδα των λεχών, την Παναγίαν την Γλυκοφιλούσαν. Και τα τεμάχια των βαπτιστικών και κουκουλιών ήσαν και ταύτα ενθύμια παιδίων, αποθανόντων ευθύς μετά το βάπτισμα, και τα λευκά κόκκαλα και τα κρανία τα τρυφερά ήσαν άσπιλα λείψανα παιδίων, τα οποία είχεν ευδοκιμήσει να καλέσει ενωρίς εις τον Παράδεισον - πλησίον του Υιού της του ειπόντος: Άφετε τα παιδιά έρχεσθαι προς με, και μη κωλύετε αυτά, η Παναγιά η Γλυκοφιλούσα».

Αφού διαβάσετε το παραπάνω κείμενο, να περιγράψετε τη στάση του συγγραφέα απέναντι στα παιδιά.

Εμίλ Ζολά «Η ταβέρνα», (μτφρ. Ν. Ασλάνογλου, απόσπασμα)

«Το δωμάτιο, μια σοφίτα, πολύ καθαρό, ήταν γυμνό και κρύο, αδειασμένο από τη μέθη του ανθρώπου που σήκωνε τα σεντόνια του κρεβατιού για να τα πιει. Με την πάλη, το τραπέζι είχε κυλίσει μέχρι το παράθυρο, οι δυο καρέκλες κατρακυλισμένες είχαν πέσει, με τα πόδια στον αέρα. Πάνω στο πάτωμα, στη μέση, η κυρία Μπι-ζάρ με τις φούστες ακόμα μουσκεμένες από το νερό του πλυσταριού και κολλημένες στους μηρούς της, με τα μαλλιά ξεριζωμένα, ψυχομαχούσε με μια δυνατή αναπνοή, με ωχ! ωχ! παρατεταμένα σε κάθε χτύπημα τακουνιού του Μπιζάρ. Την είχε στην αρχή χτυπήσει με τις δυο του γροθιές· τώρα την ποδοπατούσε».

Να σχολιάσετε τη νατουραλιστική γραφή του Ζολά στο παραπάνω απόσπασμα.

Ντίκενς, «Όλιβερ Τουίστ», (μτφρ. Π. Αναγνωστόπουλου, απόσπασμα)

«Μ' όλο που ο Όλιβερ είχε αρκετά για ν' απασχολεί την προσοχή του με το να προσπαθεί να μη χάσει απ' τα μάτια του τον οδηγό του, δεν μπόρεσε να μη ρίξει μερικές βιαστικές ματιές εδώ και κει στο δρόμο καθώς περνούσαν. Πιο

βρωμερό και πιο άθλιο μέρος δεν είχε ξαναδεί. Ο δρόμος ήταν πολύ στενός κι όλο λάσπη κι ο αέρας γεμάτος βρωμερές αναθυμιάσεις. Υπήρχαν αρκετά μικρομά-γαζα, μα το μόνο εμπόρευμα που πλεόναζε ήταν κοπάδια ολόκληρα από κουτσούβελα που ακόμα και την προχωρημένη αυτή ώρα μπαινόβγαιναν απ' τις πόρτες ή ξεφώνιζαν απ' το εσωτερικό των σπιτιών. Τα μοναδικά μέρη που φαίνονταν να ευημερούν ανάμεσα στο γενικό μαρασμό αυτού του τόπου ήταν τα καπηλειά· κει μέσα καυγάδιζαν κάνοντας μεγάλο σαματά Ιρλανδοί κατώτερης υποστάθμης. Σκεπαστά σοκάκια και αυλές που εδώ και κει ξέκοβαν από τον κεντρικό δρόμο, άφηναν να φαίνονται σωροί από χαμόσπιτα όπου μεθυσμένοι άντρες και γυναίκες κυλιόταν κυριολεκτικά μέσα στο βούρκο κι από μερικές πόρτες ψηλοί, αγριόθωροι άνθρωποι ξεπρόβαλλαν προφυλαχτικά ξεκινώντας, κατά τα φαινόμενα, για καμιά όχι πολύ έντιμη κι αθώα αποστολή».

Πώς αποδίδεται η υποβάθμιση και η εγκατάλειψη της συνοικίας που περιγράφεται στο παραπάνω απόσπασμα;

Γ' φάση

ομάδα δημοσιογράφων

Να χρησιμοποιήσετε την εφαρμογή linoit στη διεύθυνση <http://en.linoit.com/> για να δημιουργήσετε έναν τοίχο ανακοινώσεων (create a new canvas) για τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη και το έργο του. Μπορείτε να αναρτήσετε φωτογραφικό υλικό (από τη μηχανή αναζήτησης google εικόνες, video από το youtube και κείμενα για το συγγραφέα που αφορούν τη βιογραφία του, την τεχνική του κ.ά.) ή εναλλακτικά να χρησιμοποιήσετε την on line εφαρμογή <https://www.smore.com>

ομάδα ψηφιακής αφήγησης (digital storytelling)

Να δημιουργήσετε ένα video με το photostory 3 ή το windows movie maker με θέμα το διήγημα.

ομάδα κοινωνιολόγων

Να δημιουργήσετε μία χρονογραμμή με την εφαρμογή <http://www.dipity.com/> με θέμα τη θέση της γυναίκας μέσα από φωτογραφίες και σχετικά κείμενα από το 19^ο αι. μέχρι σήμερα.

Θεατρική ομάδα 1 και 2

- Να διασκευάσετε το διήγημα σε θεατρικό λόγο
- Να γράψτε σκηνοθετικές και σκηνογραφικές οδηγίες στο διασκευασμένο κείμενο

Σημείωση για όλες τις ομάδες

- Ανακοίνωση των εργασιών στην ολομέλεια από τους εκπροσώπους των ομάδων (αποφασίστε ποιος θα είναι ο εκπρόσωπος της ομάδας σας)
- Να αποθηκεύσετε τις εργασίες σας σε έναν φάκελο με το όνομα της ομάδας σας
- Να στείλετε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τα παραγόμενα ψηφιακά κείμενα στον εκπαιδευτικό – διαχειριστή του εκπαιδευτικού ιστολογίου

- **Επέκταση σεναρίου**

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει στους μαθητές να κάνουν ένα θεατρικό εργαστήρι και να παίξουν το έργο στο τέλος της χρονιάς

- **Βιβλιογραφία – Δικτυογραφία**

- «Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης», Τεύχος 1 : Γενικό Μέρος, Γ΄ Έκδοση, Πάτρα, Μάρτιος 2013
- «Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης», Τεύχος 3 : Κλάδος ΠΕ02, Β΄ Έκδοση, Πάτρα, Νοέμβριος 2010
- Κείμενα Νεοελληνικής λογοτεχνίας, Β΄ Λυκείου, βιβλίο μαθητή
- Κείμενα Νεοελληνικής λογοτεχνίας, Β΄ Λυκείου, Βιβλίο εκπαιδευτικού
- <https://www.google.gr/>
- <https://www.youtube.com/watch?v=wmNLcben7n4>
- <https://www.youtube.com/watch?v=BwObj4n9jbM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ZiOkcNogDzU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=1t-bMvMWhj4>
- <https://www.youtube.com/watch?v=-rFQ6RnQLXA>
- <https://www.youtube.com/watch?v=xAJNoBAC2zA>
- http://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/literature_history/search.html?details=88
- http://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/literature_history/search.html?details=87